

entitats

El Casino Alcoverense (1861-1884)

Aquesta és l'entitat més antiga de la qual es conserven els seus estatuts. Concretament conservem dues edicions d'estatuts corresponents a dos anys diferents: 1861 i 1884, de manera que podrem comparar-los i veure quines modificacions s'han produït al llarg del temps.

Cal dir que el seu nom no és present en cap dels dos registres de les Entitats Culturals i recreatives que, amb dates de 1904 i 1910, es conserven a l'Arxiu Històric Municipal. Per tant, hem de pensar que ja havia desaparegut en el moment de la realització dels dits registres. Malauradament tampoc tenim constància del llibre de socis ni dels seu nombre.

Abans de centrar-nos en els estatuts hem de dir que el seu local social estava situat a ca Cosme i, precisament, la família de Cosme Vidal —Josep Aladern— ocupava la regència de l'entitat (1).

El Reglament del 19 de Juny de 1861 està compost per 57 articles estructurats en capítols: objectiu de la societat, constitució i fons; els socis: admissió, obligacions i drets; el govern i la societat; obligacions dels membres de la junta i serveis: diversions, cafè, diaris i llibres.

1. Objectiu de la societat, constitució i fons

Amb aquesta entitat es pretenia fomentar la il·lustració i costums sans, especialment entre la joventut. A més, s'utilitzaran mitjans d'instrucció i de diversió per a l'esmentada finalitat, respectant el dogma religiós —catòlic— i el govern constituït de la nació.

No hi ha cap referència a l'hora d'obertura del Casino, però sabem que era obert fins a les 22 hores a l'hivern i fins les 23 hores a l'estiu, tret de quan es feia ball o alguna altra activitat similar.

L'article quart considera que la societat es constituirà en el moment en que tingui 20 socis, i quedaria dissolta per la seva voluntat en una Junta General.

La societat es finançava mitjançant les quotes de socis —que tenien un caràcter mensual— amb les quals es comprava el mobiliari, els llibres... També s'acceptaven donatius. Ignorem si se'n produïren i quina era la quantitat de la quota a pagar.

La possibilitat de demanar préstecs era contemplada, sempre i quan s'aprovés aquesta via mitjançant una reunió de la Junta General.

2. Els socis: admissió, obligacions i drets.

Existien tres tipus diferents de socis, en funció del tipus de quota que satisfan:

- de nombre. Aquells que, prèviament proposats per 3 socis, són admesos per la Junta General i pagaran quota d'entrada i les mensualitats corresponents.

- Transeünts. Els que únicament faran front al pagament de les mensualitats. Finalment hi ha:

- els de mèrit, que estant exempts de qualsevol pagament. Per tenir aquest privilegi, calia haver fet sacrificis per la societat o mèrits rellevants. Per això cal pensar que la majoria de socis de mèrit, abans, ho havien estat de nombre o transeünts.

Si els estatuts contempen aquestes diferències, cal dir que aquestes es donaven.

Tots havien de tenir un bon comportament i maneres fines, acurada educació, respectar l'ordre i ser pudorosos —tal i com obligava l'objectiu de l'entitat— a l'interior de la societat. En cas contrari serien amonestats.

Destaquem també que tots els socis tenien l'obligació de formar part de la Junta si així se'ls comunicava, característica que, com veurem, s'anirà repetint en totes les entitats.

Finalment, no es podien treure ni papers ni mobles del local. Per tant, si es prohibeix, podria haver passat algun cop.

3. El Govern i la Societat.

Els càrrecs de govern eren els de president, vicepresident, comptador, tesorero i secretari, els quals eren elegits democràticament a la Junta General i per aquest ordre —l'ordre és de major a menor importància—. Seguint amb aquest aspecte, la renovació dels càrrecs s'havia de fer l'1 de gener de cada any.

La feina de la junta queda ben especificada amb els següents verbs: cobrar, administrar, llogar el local, renovar el material que calgui, arrendar la sala de ball a qui ho demani, nomenar el porter i altres dependents, contractar el cafeter proporcionar begudes i refrescos, contractar músics i cantants, subscriure l'entitat als diaris i obres literàries, admetre socis transeünts, procurar l'harmonia entre els socis i elaborar les actes de les sessions. Aquest llistat de verbs ens proporciona tot un seguit de dades referents a les activitats, serveis i personal que oferia aquesta entitat.

Ara bé, també queden estipulades i diferenciades les tasques que ha de fer cada individu de la junta en concret.

President: les seves obligacions consisteixen en presidir les juntes, proposar els temes que han de tractar, concedir la paraula, representar l'entitat en actes,

exercir el control sobre els altres membres de la junta, comprovar la comptabilitat i firmar els documents oficials. Finalment, en les votacions, el seu vot és decisiu en cas d'empat.

Vicepresident. La seva tasca consisteix en suplir al president quan no assisteixi als actes —interns o externs a l'entitat—, realitzant a més les tasques que aquest li confii.

Comptador. És el responsable de la comptabilitat (entrades i sortides) de l'entitat. És l'encarregat de cobrar les quotes d'entrada, les mensualitats i altres ingressos, lliurant l'import al tresorer. Està obligat a presentar cada any els comptes generals.

Tresorer. Encarregat de conservar els fons de l'entitat, pagar les despeses que li indiqui el comptador i està obligat a fer balanç en finalitzar la seva tasca.

Secretari de les Junes Generals i de Govern. Responsable de prendre nota dels socis assistents, de les seves propostes i dels seus vots. Redactarà els documents de la societat, arxivarà documents, llibres i diaris. Contestarà la correspondència i ha de cursar els avisos als socis.

Pel que fa a les Junes Generals, n'hi ha de dos tipus:

Ordinàries. Se celebren al principi de cada mes, i en ella es constituï la societat. També tracten temes com l'admissió de socis de nombre i de mèrit, nomenar la Junta de Govern i les comissions pertinents, fixar quotes, millorar els reglaments, triar els diaris i les obres literàries que cal adquirir, pronunciar-se sobre préstecs i compres i controlar la Junta de Govern.

Extraordinàries. Són convocades quan ho cregui pertinent la Junta de Govern. Les seves resolucions seran vàlides si hi assisteixen, com a mínim, les tres quartes parts dels socis.

4. Serveis: diversions, cafè, diaris i llibres.

Les diversions són un objectiu força important per la societat, sempre i quan “no afecten la moral, buenas costumbres y sana reputación del Establecimiento, y a este objeto, a discreción de la Junta general, se celebraran bailes, conciertos de música y canto, y se permitiran aquellos juegos que ni lleven ningún compromiso a la sociedad ni a ningún socio en particular” (article 49). En aquest sentit, el següent article enumera tot un seguit de jocs permesos, com ara les dames, el dòmino, joc d'aduana, de quinto i de cartes amb un “muy módico interés”.

Queda també molt clar que tota activitat —entengui's, per exemple, balls o concerts— es durà a terme si l'economia de l'entitat ho permet.

Pel que fa als diaris a llegir, seran polítics, religiosos, mercantils i literaris, que posteriorment seran arxivats pel secretari (sembla ser que pretenien crear una petita hemeroteca). Malauradament no cita cap nom d'aquestes publicacions.

El servei de cafè haurà de ser pagat a l'acte.

Aquests estatuts, amb data del 19 de juny de 1861, tenen la signatura de Domingo Andreu en virtut de president i de Magín Soler, secretari. anys i ser presentat an

La Junta de Govern també pateix canvis: president, depositari, comptador i 2 secretaris.

Finalment destacarem que l'article 27 assenyala que *"El Casino deberá dar a lo menos cuatro bailes de los llamados de Reglamento al año los cuales serán por Navidad, las dos Pascuas y Fiesta Mayor (...)".*

Pel que fa referència als càrrecs, hem de destacar a Domingo Andreu —president— i a Magín Soler —secretari—.

Domingo Andreu tenia 27 anys, era solter i orfe de pare. Vivia amb la seva mare i un germà més petit de 7 anys i una serventa al carrer de Sant Jaume número 15. La seva professió era la d'hisendat.

Magín Soler era natural de Santa Coloma. Tenia 52 anys i era veterinari. Estava casat amb la mestra alcoverenca Teresa Soler i vivien a la Plaça Nova número 17.

Ara bé, conservem també els estatuts de la mateixa entitat amb data del 27 de juny de 1884 que, a diferència dels anteriors, tenen 29 articles i no hi ha cap referència al l'entitat creada el 1861 ni als seus estatus.

L'article primer d'aquests nous estatuts proclama: "Se establece en esta villa, con permiso de la Autoridad, una asociación de hombres... cuyo objeto es proporcionar un punto de reunión para sus individuos... y contribuir a la ilustración y recreos propios de una sociedad escogida". Aquesta última frase ens recorda l'objectiu de l'entitat de 1861. Possiblement aquesta similitud ens pot fer interpretar que l'anterior entitat desaparegué. Possiblement aquesta nova entitat sigui hereva de la de 1861.

Podem parlar de novetats respecte de 1861. La nova entitat contempla 4 modalitats de socis:

- honoraris, que podem identificar com els de mèrit de 1861;
- numeraris, que satisfan una quota de 5 ptes. d'entrada i 12 ptes. anuals. En cas de malaltia estan exempts de pagament.
- agregats, que únicament satisfan les 12 ptes. anuals, i
- transeünts, que vivint en una altra població, passen algun temps a Alcover i, per tant, a l'entitat també.

Els estatuts també deixen molt clar que es perd la condició de soci en el moment en el qual no es paguin els rebuts, o s'alteri l'ordre de la societat, o s'inflingeixin els estatuts i quan hom mor. D'altra banda, per donar-se d'alta cal ser major de 17 anys i ser presentat per un altre soci. Després hi haurà una votació per

part dels socis numeraris —els que paguen més i per això han de tenir el dret de poder elegir qui és soci i qui no—. Si l'individu en qüestió fos refusat, haurà d'esperar 1 any abans de poder-se presentar de nou.

Al Casino únicament hi entren els socis. Els seus pares naturals i polítics, així com els transeünts amics que hi poden entrar durant un període de 3 dies. Si l'estada s'allarga, passats aque sts 3 dies, el president els farà una tarja d'un mes de durada. Passat aquest mes, si l'estada continués, caldria que abonessin part de la quota.

La junta presentava el següent organigrama el 1884: president, vicepresident dipositari, comptador i 2 secretaris. El president era Francisco Madurell Mas, de 29 anys i domiciliat al carrer de l'Estela número 4. Aprofitem ara per remarcar la joventut del segon dels presidents, que contrasta amb la del primer.

Finalment destacarem l'article 27: "El Casino deberá dar a lo menos cuatro bailes de los llamados de Regalmento al año los cuales serán por Navidad, las dos Pascuas y Fiesta Mayor (...)".

(1) Joan Cavallé: Els Vidal: una família d'escriptors, dins de *Josep Aladern (1868-1918), vida i obra*. Centre d'Estudis Alcoverencs 1994. pp. 51-67.

PERE MIRÓ SOLÉ